

ဘည်ဘည်းနံပါတ်ရဲန်းဘံင်းဘုရင်း

Making Pickled Bamboo Shoots

Ta'ang (Rumai)

ဘည်ဘည်းနံပါန်းရဲန်းဘင်းဘျာ့ရှင်း

Making Pickled Bamboo Shoots

Writer: Ei Lu Ja

Illustration: Ai Yawn Kap

Language : Ta'ang (Rumai)

Edition : Second Edition

Date : October,26.2023

ချေးအီးကိုက်။ ။ အီလုဇာ
ကိုက်အရာင် ။ ။ အာည်ယူန်းကံပ်
ကျေားတည်း ။ ။ တအာင်း (ရှူမှည်း)
ဘော်က်ရဲန်းလေး ။ ။ ဘော်က်အယ်
ဆငည်းရဲန်းလေး ။ ။ ပက္ခို။။။ကလား အံပို့ဘာ၊ ၂၆၊ ၂၀၂၃

Ta'ang (Rumai)

Myanmar

Copyright © 2023, Norton Shan State Ta'ang (Rumai) Literacy Group

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

You are free to make commercial use of this work. You may adapt and add to this work. You must keep the copyright and credits for authors, illustrators, etc.

အောမ်းကလာည်းမ်် ဟည်ဇေားလေးတံငါးလှားဟုည်း၊ လှား
ပြားတံငါးပူ၊ အေး၊ ညျာခည်ကဒီးမ်် ဟည်ပူ၊ ဟပ် လှားပြုံး
ည်း၊ လှားပြုံးတံငါးကဲကဲဒီး ကံပ်တော်ဘိုး အောမ်းကလာည်း အီး
ဂျီည်းတံငါးလှားဟုည်းလှားပြားတံငါး ကဲကဲဒီး ကံပ်ဇေားလေး
တံငါးကတာည်းဟု့။

ခည်ယာမ်းဂါကလာည်း ဖျောက်ဖျောက်ဘာည်းခဲ့န်း အီးမိုး အီးပဲ
န်းအူချွေး ဂါငဲ့၊ ဂျိုက်ငါည်းဟာင် ဆံမ်ဟပ်အူန်းဘိုး ကပျောင်း
တ်န်း ခဲ့င်းဂျိုက်အန်း။ အိုန်ဒ်န်း ဂါဟာင်းအန်းမ်် ဆံမ်ပေန်
အုင်ပေန်ညို့က်၊ နှေးပေါ့၊ အီးနံင် ဂျောတ်ခည်းခည်း ဟု့။

ဂေါ်ဘာည်းခေါ်နဲ့ အီးပဲနဲ့မှတ် ဟည်ချွဲပ်အူန်းလုံဒါး ကဲပ်တီနဲ့ စိကိုင်ဒိုင်းဘိုးလုံဒါး ဘိုးပဲတ် စိချို့အူန်းဘိုးကလဲပ်၊ ချွဲပ်အူန်းဘိုး ပျောည်၊ အရောင်လ တံင်တိုးအန်း။ အီးပဲနဲ့မှတ် ဟည်ဟာဝ်းလုံ တံင်အိုန်ဒါနဲ့မှုံးဖဲ့ အီးဂေါ်ည်းအူန်းခေါင်းဘျာည်း ဒီးအန်းအူဗျား၊ ပြီကိုင်တ်ဘိုးပဲတ် ပြီအိုန်ဒါနဲ့ကျော် မအေားပေန်ပေါ့၊ ခည်း နေားမှုည်စာအန်း။ ဂေါ်မိုး မို့ပို့ကလာည်း အန်းညျှော်၊ ဟာဝ်း တံင်လှားနရောက် ကဲကဲးဒီးမှတ် ဟည်ယော်ရဲ့ ဒေးပေါ့၊ အူအီမ်း၊ အူးလှားအမှုံ အီးတံက်ဂေါ်ည်းအူန်း တံင်ကတာည်းကဲကဲးဒီး။ အိုန်ဒါနဲ့မှာင်ဒို့ဒိုင်း အန်းဘူးနဲ့အူန်း ဒါးဇ်နဲ့အန်းဟာဝ်း။ ဘည်ဘာည်းမှတ် မှာင်ဒီအခည်း အန်းလိုပေါ့၊ ဒါးတူဗ်နဲ့တူဗ်အန်းဟာဝ်းဟာ့ဗုံး၊ အချို့ငြိုး စာအန်းပေန်ပေါ့၊ ကိုနဲ့ 3 ည်းခည်းခည်းဟာ့ဗုံး။ ဘူးပို့ဟာဝ်းစုံမဲ့ အန်းတ်အူထုံး အန်းဟည်ဟာဝ်းယော်ရဲ့ ကပါင်းဟာဝ်း ဘျာည်း အီးဂေါ်ည်းအူနဲ့ ကဒည်လိုင်းဒီး။ စံန်အန်းယော်ရဲ့စို့ည် ကပါင်းဟာဝ်းဒီးမှတ် အိုန်ဒါနဲ့အီးညာဝ်းဒီး ဟည်ခလာည်း ပေန်ပေါ့၊ အိုန်ဒါနဲ့ချို့၊ စာအန်းဟာ့ဗုံး။ ဘူးနဲ့အီးအန်းဟည် တဘူးစို့ည်ပေါ့၊ ပုံးကပါင်းဟာဝ်းဒီး၊ ဘူးပို့စုံမဲ့အန်းတ် ပုံးဒီး အန်းဟည်ဒါး....

“အဲလိုဘင်း။”

ဂေါ်မိုး ပြ ဆင်ည်းဒီး အန်းကော်လုံယဲ့တဲ့လိုည်ဘင်း ခည်
ယာမ်းအော်နဲ့ဟာ့။ အီးမိုးဘင်းကဲကဲဒီးမ်း ဟည်လေးကညျို့ က
ပျုံမြှုပိုပေါ့၊ ရိမ်းဟာင်းကဲကဲဒီးဟာ့။ ဓါတ်းဒီး အန်းမ်း ဟည်
တေးပေါ့၊ ဘို့အန်း ခို့တ်လာည်း၊ ကလံက်လာည်းလုံ ဘင်းကဲ
ကဲဒီး တော့တူကတာည်းရှုန်း ကတာည်းစံင်းဟာ့။ စံန်အန်း
ကေးဘို့န်းအူလေ့မ်း အန်းဟည်ဟပ်ပေါ့၊ တံင်ဂျိုက် ဓါတ်းဟာ
င်အန်းဒီးဟာ့။ ဂေါ်မိုးဘင်းအီးဂေါ်ည်း တံင်ပါင်းဟာင်းဒီး
လေးဂိုန်းယာဝ်း၊ အီးပဲနဲ့ဒီးမ်း ဟည်ဘူးန်းပေါ့၊ ဘင်း ပြ ဂျိုက်နှု
က်နှုက်ဟာ့။ ဓါတ်းဟော်ည်း၊ လာည်းအန်းတ်ဘင်းဒီး အီးမိုး
ဆောင်ည်းမ်း ဟည်နေးပေါ့၊ နံင်လေးပော်ဟာဝ်း ညွှားတ်ဟာ့။
ဂေါ်ဘာည်းအော်နဲ့ အန်းမ်း ဟည်တို့ပေါ့၊ ဆောင်ည်းဒီး စီ
တေးဘေးပေါ့၊ ဂျိုက်အန်းဒီး ဟာ့။ ဆံမ်တေးဘိုး ဘို့ပဲတ်အန်း
ဟပ်အူန်းဘိုး တံင်ပျောမ်းဘိုး
အီးဘက်အူန်း တံင်ပျော်ည်းအန်းဒီးဟာ့။ ဓါတ်းဒီး အန်းမ်း ဟ
ည်ဘေးမီးဘင်းဒီး ယံ်းစံမှုံးကေး၊ ယံ်းစံမှုံးတွေ့တ် ဂီဘေးမီးလုံ
ခနားဘျာည်း ခနားယုံးမ်း ခနားအော်မ်းကလာည်း ဘာည်းအော်နဲ့။
ဘူးတ်မ်းအန်းတ် ပြ အို့န်ဗျို့န်းဒါင်း အန်းဟည်ယဲ့လုံ
ကော်န်းဒေ့ဒီး အူချွေးတော့၊ ဒါ့.....။
“မာ.... မာ....”

မိုည်းဒီးအန်းမှု ဟည်ဆိုင်ငေးတိုင်; မိုည် ကော်န်းခဲ့ဒီး
ဟည်မှုး လုံအောအန်းဟု့။ အောအန်းမှု ဟည်တဘူး၊ ပုံ
အန်း စီလာည်းဘိုး ဘံုံးကဲကဲဒီး အူကဒည် ဟပ်မီးလုံ တံုံ
ကပျောင်း တာ်န် ပံုဒီ်ည်းဟာဝ်းမှာအန်းဒီး။ ဘိုံုံးတိုင်မ်း ကာည်း
တာ် ပုံးခလဲပဲ အီးမှုးအောမှု ဟည်ဒံုံးကဲး၊ မှာအန်း စိုင်းအော
မ်းလအူန်း တံုံးဆလဲ၊ မှာအန်းမှု ဟည်စိုင်းဖုံး အောမ်း ပံု
ဒံုံးကဲးအောဒီး စီအံုံးကိုနဲ့ရဲ့လုံမော်ည် တံုံးတာ်ငဲ့ကဲ့က
ဒီးဟု့။ မိုည်းဒီးမှာအန်းဟည်ဒါ့ဗျား...

“အော.... တေးအူန်းဘံုံးကဲကဲနဲ့ တံုံးကိုနဲ့မေ့ဗျားတာ်ဆို။”

“အိုဝ်း.... မာ။”

မြိုဂိုအူန်းလဲ့ရဲ့မှာအန်းဒီး၊ အန်းမှု ဟည်တေးဘံုံးကဲကဲဒီး စီယံ
က်မြိုန်လုံဂိုက်အန်းဟု့။ မိုည်းဒီး အန်းဟည်ပါည်းဖုံး တည်း
အန်းကရီးကတီး စီပါည်းဘိုး အာင်ဆော်တ်ဒါင်းဒီး ကရီးကတီး
စီဟပ်လဲပဲ ဘံုံးပံုဒီ်ဘို့န်းဒေးမှာအန်းဒီး စာနံုံးပါည်းဟု့။ စါ
ည်းဒီး အန်းဟည်တင်းလုံ ပိုမ်းမေ့ရဲ့ စာကာည်းမှာအန်း။ ခည်
ယာမ်းခဲ့န်း မှာအန်းမှု ဟည်ကျွွှုံးတ်ဖုံး တဆီးအောမ်းအန်း
ကဲကဲဒီး စီလေးအေးလုံ စာနံုံးပါည်းတာ် ဘံုံးပံုဟပ်အူန်း
အောအန်းတာ် တံုံးအာင်ဒီး။ ဘို့န်ခဲ့န်း စီမေ့ဗျားလုံ အီးလိုည်းခဲ့
အူချွေးလဲပဲ့ဒေး ခခေါင်းကဲ ဒါ့ဗျား....

“ကဲန်... ။”

ဘို့န်ခေါ်န်း မားအောင် ဟည်တိုင်းလှု ကော်န်းအီးလိုည်းဖွံ့ဖြိုး၊
မိုးပေါ့၊ အီးလိုည်းချို့၊ ခည်းခည်းဟာ့ဗုံး။ အန်းဆံမ်ချွဲပ်အူန်းဘိုး က
ဘို့က်လိုည် ဆလားစံင်၊ ဆံမ်ဘံင်းအူန်းဘိုး ဗာန်ဘံင်းစံင်၊ ဆံ
မှုစံက်အူန်းဘိုး စောင်စံင်းဖြိုး တံင်တည်းအန်း။ ကော်န်းအီးလို
ည်းဖြိုး မအေးချို့၊ ပေါ့၊ ခည်းခည်းဟာ့ဗုံး။ မားအောင် ဟည်တိုင်း
လှု ကော်န်းအီးလိုည်းအူမြို့ စီဒါး....

“လိုည်..... ဆီအန်းဘာည်းစံမှု။ လဲပ်အေးအံကံခဲ့င်း။”

“အာရ်ဘာည်းဆီယော်ကဲန်။”

“အာရ်ဘာည်းဆီလိုည်း။ လဲပ်အေးအံကံခဲ့င်းကဲန်ကဲ၊ လဲပ်
အေး။”

ဓါည်းဖြိုး အီးပဲန့်ဖွံ့ဖြိုးမ်ု ဟည်လဲပ်ဟာရ်းခဲ့င်းခလဲပ် မားအော
ကဲဟာ့ဗုံး။ အီးမိုးအောင် ဟည်တေးအေး မာအန်းကာည်းပီဒီး
အံက်တော်န်ကဲဟာ့ဗုံး။ မားအောင် ဟည်ပွဲ့ခို့နှုန်းဘံင်း ပံုပါည်း
အန်းဖြိုး၊ စီအံက်လှု စာနံင်ကျေား တို့လိုည်းဖြိုး။ စ်မ်းအေးအူမြို့
ကော်န်းအီးပဲန့်ဖွံ့ဖြိုးမ်ု ဟည်ကျေားဒါး....

“ကဲန်..... အံဝ်းမြိုင်.... လိုည်ချို့၊ ဆငါး၊ အံဝ်းမိုးကော်န်းစောင်း
ညာခည်ညာဓာတ်နှင့် ဟည်စ်မ်း ဗျားက်ဖို့နှုန်းဟာ့ဗုံး။ အံဝ်းစီဒါးနံင် အေး
ဟြားည်၊ တိုင်း၊ တဲ့ဝ်းပံုပါး၊ အဲရူမာည်း။”

ဆုံးအီးဒါး;ချွဲမ်း အီးယော်းအရွှေ့မ်း၊ ဆုံးအီးယော်းအဲရူမာည်း
လည် ဆီအီးနံပါတ်ဒါးဒီး။ ဂေါ်,ဘာည်းခွဲန်း ခည်ယာမ်းဘူးန်း အံ
င်းတ် အချိုင်းစီးပွဲခလဲပ် အံင်းစီဒါး; နံပါတ်ည်,နှုံး, လောင်
တဲ်းရူမာည်းအဲကဲ့။ အံင်းစုံမ်းဆိုင်ခည်လျှေး။ ဂေါ်,မိုး ခည်
လဲပ်အေးအံင်းတ် ပွဲကမြိုင်း၊ အံင်းယော်းတာဂါး,ဒီးအူချွဲး။
အံင်းစီမှုံး,လုံးအန်း လောင်တဲ်းရူမာည်း အန်းစီဒါး; ဘံင်းဒီး။
ပါ့နည်အံင်းစီမှုံး, အီးနံပါတ်ရော်းဘံင်းအိုန်ဒီး။ ဘည်ဘည်းမ်း
အောင်မဲ့မ ချွဲးမွဲ့ဘူးန်းစီးဘံင်း။ ဂေါ်,ဘာည်းခွဲန်း အံင်းစီအံ
က်အိုန်လဲ်းလ် ပွဲတ်င် ပံုင်ရော်းပွဲးအူန်းအီး ပါ့ကဒည်က
မြိုင်း.... ဓါတ်းဒီးအူတည် အံင်းစီယော်းလ် ကဲန်ကာည်းကော်န်း
ကဲန် ဘံင်းဘေးးစီးဘံင်း တံင်ဂျိုက်။ ပါ့နည်အံင်းစီအေးလ် ပွဲ
ကဲန်ကဲဟာ့။

ဓါတ်းဒီး ကဲန်းဒီးမ်း ဟည်တို့်းအောင်းဖုံးအီးစီဒါး.....

“အို.... မိုးလှ့ ယားဆွေား။ ဘူးန်းအိုဝ်ဒါး အံင်းဒါးနံပါတ်ရော်းစီး
ပေါ်,ဆောင်းအိုန်ဒီးဟာ့။ ဆုံးအူန်းလှုံးန်း အန်းဆမားကဲန်အေးး;
ဂေါ်,ဘာည်းခွဲန်း အံင်းစီဒါးနံပါတ်ရော်းစီးပေါ်, ဆောင်းအိုန်ဒီး။”
ဓါတ်းဒီးကော်န်းအီးပဲန့်အေးမ်း ဟည်ကညားဒါးဒါး.....

“ကေားစူးဒါင်းနှုံးကဲန်။ ဆွဲဘာည်းခေါ်န်း ဘို့န်းလော်တဲ့အံပို့
ပုံးခလဲပ်ကဲန်ကဲအိုနိဒီး။”

“ဘို့န်းအို့ရှုံး.... ယားဉား၊ လို့လို့ည်မည်းဘူးကအီးယေး။”

ဓါတ်းဒီး အီးချွှုံး၊ ဆငါးမ်း ဟည်ဒါး....

“အံပို့မ်းမူးလို့ည် ကော်န်းရှုံးမည်းကဲန်၊ ကဲန်ကဲတဲ့လို့ည် အံပို့
အိုလို့ည်မ်း ဘူးဒို့ကဲန်။ အံပို့ခို့ည်းခည်းနှုံး။”

ဓါတ်းဒီး အန်းဟည်ကဇော်လို့၊ ဘိုး မားအောပါည်းဘံင်းဒီးဟု့။
မားအောမ်း ဟည်ကလာင်းတဲ့တော့အန်း လောင်နံင်ရော်နဲ့တော် ဘံ
င်းဘုရာင်းဒီး။ အီးမူးမားအောမ်း ပါ့ပါည်းတော်ဘံင်းဒီး

စီဒါး....

“စာနံင်ရော်နဲ့တော် ဘံင်းဘုရာင်းဒီး တူဇူးအန်းအခည်း လိုဟာဝ်း
ကြုံက်ဆဲ ဘံင်းလအာည်းဟု့။ ဘည်ဘာည်းမ်း အန်းမေးအူန်း
ဘိုး ဘံင်းပံ့ပို့အဲတော်လျှော်ဒီးဟု့။ ဆွဲအဲရော်နဲ့ဘံင်းဒီး အောင်မူး
မ တံန်းဘံင်းလျှော့မ်း ဘို့န်းပေါ့၊ ဒါး၊ အန်းမေးအူန်းဘိုး ဘံင်း
ပံ့ပို့သို့န်းအဲတော်ဒီးဟု့။ ဘံင်းကဲကဲဒီးမူး၊ ဘံင်းဘုဉ်း၊ ဘည်း
မည်စူး၊ ဘံင်းမည်ဟိုက် ဟု့။ ပံ့ပို့ဆိုင်ဒါး၊ ကဲန်မူး၊ ဆွဲမည်းဒါး
ဘံင်းဟူင်းမည်းပို့က် အန်းဆမားပေါ့၊ ဆံင်းဟု့။ ဆွဲဘုရာင်း
မ်း အန်းဆမားပေါ့၊ ဘုရာင်းခည်းခည်းဟု့။ ဓါတ်းဒီး စီလိုဘိုး
ယံက်မြို့န်းဂိုက်ဘံင်း ပံ့ပို့သို့န်းဒေးမည်း ကဲကဲဒီး၊ စီပါည်းမြို့န်းဘိုး
ဟု့။”

ခြုဂါပါည်းမည်းဘူဒီ; ခြုဂါရဲန်းမည်းဘူဒီ; အောင်ဘူန်းမ အဲ့အောင်မှုပိုင်းလံက် ခံပိုင်အီးချိုက်နှင့်၊ ဓါည်းဒီး စီအူန်းဘိုး အောင်မှုအန်း နှင့်တော်မြောင်းအီးနှင့်၊ ဆုံးအောင်မှုကဲကဲဒီး ဟီ၊ ဟာဝ်း၊ စီပါည်းလုံအောင် ပံ့ပိုင်ဂါးဟပ်မည်းတော် ဘံင်းဒီးချို့၊ ချို့၊ ခူးအဲ့အန်းတံ့က်အောင်မှုပိုင်းခံပိုင်အီးချိုက်။ လိုခည်းရဲန်းကရီးကတီးဂေါ်၊ မိုး၊ ဆုံးအောင်မှုပိုင်းတံ့က် ဘံင်းပံ့ပိုင်ရဲန်းအဲဒီး အန်းဆမားပေါ်၊ လောင်းဟာဝ်းဟာ့သူ။

ဓါည်းဒီး စီဂါးဟပ်ဘိုးဘံင်းကဲကဲဒီး တံ့ပိုင်အောင်နှင့်၊ ခည်ယာမှုးဂါးမည်းဒီးမှု ဂေါ်ည်းတော်ဘည်ဘာည်း ဆီင်ဘူးန်းမည်။ ဆုံးမည်းဆီင်ဘူးန်းဘံင်းဘုရာင်း အီးဆဲန်ဒါင်းမှု လိုဒါးလဂါး၊ ကတ်င်းဒါင်း၊ ဆုံးမည်းဆီင်ဘူးန်း ဘံင်ဆဲနဲ့မှု မည်းလိုဒါး ကတ်င်းဒဲ့ဟာ့။ ဆုံးမည်းဟည်ဟော်ည်းဂါးအခည်း၊ စီဟပ်လှု တံ့ပိုင်ဂုံးန်းနှင့်၊ ကာပ်စံန်နည်အခည်း၊ အီးဟည်ရဲန်းလေးဘိုး စေကာည်းကလံန်ဟူးကဲကဲန်း၊ အန်းဘူးဘူးအူန်းဒါး စေဘူဒီး၊ ဂုံးန်ဟူးဘူဒီးနှင့်၊ အီးမိုးဒီးနံပိုင်ဟပ်ဘံင်းမည်းဒီးမှု မည်းလိုပေါ်ပါည်းအဲ့အောင်မှုပိုင်းခဲ့မှု၊ ဂေါ်မိုးယံ်းဘံင်းပံ့ပိုင်နံပိုင်ရဲန်းမည်းဒီး လောင်းဟာဝ်း..... ဆုံးမည်းဟပ်မှု အောင်ဘူးန်းမဟပ်ချွောဝ်း၊ လိုပေါ်တဲ့က်း နှင့်ဆံတံ့တော်ဟာ့သူ။ အောင်ဘူးန်းမဘိုး အဲ့အန်းမော်းခူး တံ့ပိုင်းစေဘူဒီး၊ တံ့ပိုင်းမော်းကလံန်းဘူဒီးနှင့်၊ မိုးလိုည်း အောင်ဘူးန်းမ ဟပ်တံ့ပိုင်ကဘဲ့ပိုင်းမှု။ ဂေါ်မိုးအန်းနံပိုင်ဆမားလောင်းဟာဝ်းဟာ့သူ။”

အီးမိုးအီမှ် ပြုတည်ရုံးပံ့ခဲ့နိုင်းကဲနိုင်း ပြုပါည်းသံ့ုံးဒီး ဘာ
ည်းစော်နှုံး။ ဓါတ်နှုံးဒီး အန်းဟည်တိုး...

“ကဲန်.... ရော်နှုံးသံ့ုံးမှုး အာဝ်လီလာဒီး။ စာနံ့ုံးဘို့နှုံးသံ့ုံးဒီး
အန်းကိုနှုံးပေါ့၊ ခည်းခည်းဒီး။”

“မိုးအို့ဝှုံးလို့ည်း.... တည်းမှု့ဝှုံးကဲတို့ဝှုံး၊ အာဝ်ဘျာင်းဟံ့ုံးဘို့
ဆံ့မ်ဆမားဆဲ့ုံးဖုံး၊ စီအမှု့မို့နှုံးကော်။ မှု့ဝှုံးကဲတို့ဝှုံးရော်နှုံးစီ
ဘျာင်းအူနှုံး မိုးလို့ည်း အူးအန်းအာဝ်ချဲ့မှုံး။ ဂေါ့ဘာည်းစော်နှုံး ခ
ည်ယာမှုံးရော်နှုံးကဲန်က လို့ခည်းရော်နှုံးချီးချီးဟု့။”

“ဆုံးဘာည်းစော်နှုံး ကဲန်.... နှုံးကံ့ပ်ဘူးအူး နှုံးကံ့ပ်ဘျာင်း
ချီး..... ဆီအဲနံ့ုံးလို့ဟပ်ဘို့ဒီး”

“အို့ဝှုံး.... အီးဒီးဟု့။ လအာည်, အီးအေး၊ လို့ရော်နှုံးလို့ည်း ဘည်
တိုးကဲန်ခည်တို့ဝှုံး၊ ခူးအေးအန်းတော့၊ အေးမှု့ပို့ဝှုံး ခံပ်အီးချို့က်။ ပါ
ည်းမှုံးလို့ပါည်းအေးနှုံးမို့၊ ဆုံးအဲ ကံ့ပ်ယံ့ုံးယာဝ်းအန်းအူးအေး
ခည်းဗို့နှုံးအူနှုံးဟပ်ကဆုံး၊ တော်းအန်း၊ ဂေါ့မိုးကဆုံးဒီး
အန်းသျို့ကိုမို့အူးအီးလေးအေး၊ တံ့ုံးဘံ့ုံးအဲဒီးဟု့။ ဘို့နှုံးဘို့
ဟပ် လူးပျို့ည်းကယ်ယဲ့ုံး၊ မှု့ဝှုံးကဲတို့ဝှုံး ကျာင်းစံမှု့ဟပ် ပုံ
လော်ည်းမဖို့တဲ့ တော်းဘံ့ုံးကဲကဲဒီးဟု့။ တို့ရှုံးဘည်းဘည်းနော်
နှုံးကဲန် စံုံးနှုံးနှုံးနှုံး”

အီးမိုးအီးမှ် ဟည်တိုး...

“အော်....”

ဓါတ်နှုံးဒီး မားအောမ် ဟည်ဂီးလုံးဘံ့ုံးဒီး နှုံးဆဲ့နှုံး ဆဲ့နှုံး စီ
ဟပ်တံ့ုံးအာင် ပံ့ပို့ခို့ည်း၊ အူနှုံးကာည်းဒီး။

စီဟပ်လဲပ်လှု တံင်ကလာ်နှုံး၊ မိုလ်းဒီး အန်းစီတော်ဘိုး စေ
ဘို့အူန်းဖုံး၊ စီဒါးဘိုးဆို၍ ဘက်အူန်းမိုလ်၊ ကလာ်န်းဒီးဟာ့။ မိ
ည်းဒီး အန်းဟာ်ဟာဝ်းအူန်းဘိုး ပုံ့ရီန်းဂူ၊ ငည်းကဲ့။ ဒီးဒီးမိုး
ဘည်ဘာည်းရဲ့န်းအန်းတော် ဘံင်းဟာ့။

“ကဲန်.... ဆီအန်းဘာည်း မည်ဆံမ်အူန်းလှု ရီမ်းငည်း၊ ဘို့န်မဲ့
အန်းနံင်ဘျာင်းဒီး။ ထန်မဲ့အန်းနံင်လှု့န်းဒီး။”

“အိုဝ်းယားခြား အဲအူန်းရီမ်းငည်းနီးမိုး၊ နှာင်းအန်းဇော်းဘျာင်း
ဟာ့။” ဆုံးဒါးဘို့န်မဲ့နံင်ဘျာင်းဒီးအခည်း၊ အန်းဂေါ်ည်းဘိုး
တံင်တည်းချွေးရဲ့န်းအန်း။ ဆုံးမိုးကဲန်အခည်း၊ အူပကျိုး၍
လေးလို့ည် ဟာ်အူးဘျာင်းအေး၊ မှာင်ချွေးကဲ့အိုဝ်းအခည်း အယ်
ပကျိုး၍၊ အိုည်းပကျိုး၍ စီဘျာင်း၊ အာဝ်တံန်းမှ။ မိုးလို့ည်ဘံ
င်းအခည်း ခည်ဂိုန်းအန်း၊ အန်းနံင်လှု့န်းလို့ည် အူပကျိုး၍
ဟာ့။”

“အော်.... ကဲန်၊ ကေးစူးဒါ်းခည်းန်း။ အံဝ်းဟာ်နှုံး၊ ဟော်ည်း
ဆုံးအံဝ်းမီး အံဝ်းနံဝ်းမီးရဲ့န်းဆဲပုံ့ ယေး။”

ခည်ယာမ်းခဲ့န်း ဒီးမိုးအောမ် ဟာ်လဲပ်အေးပုံ့ ကာည်းဒါး....

“မာ.... ဟာ်ဘို့န်းဟိုမ်းပိုမ်းဗျား”

ဘို့န်ခဲ့န်း မားအောမ် ဟာ်ဒါး....

“ဟာ;..... ယားဆွာ၊ အဲဟိုမှုးပိုမှုး။ အေခါ်ဘံင်းဟု့၊ အိန်ဒီး အေ
ယေးတင်းတဲ်င်းဆငဲးခည်း ကော်။”

“အော်.... ကဲန်၊ ဆုံးသာည်းစော်း ဘံင်းပံ့ပိုးရော်းအူန်းအဲန်း အ
န်းဘူးန်းပေါ်၊ အူန်းပါ ဆာင်နမ္မားဟို့။”

“မိုးအို့၏.... ယားဆွာ၊ ဆုံးအန်းကံပံ့ဘူးအူး၊ ဘူးန်းအူန်းအဲန်း ပါ
ဆာင်နမ္မားဟု့။” အီးမိုးအီးမ်း ဟည်အေဝ်းဒါးဒါး....

“အော်.... ပေန်ခည်းဒီး။”

ကဲမ်း ဟည်ဟိုမှုးဖျုံးပိုမှုးမဲ့ပဲ့ပဲ့း ဟာ၊ ဘံင်းဘုရာင်းခါး၊ ဟာ၊ ဘိုး
တဲ်င်းဂံင်းကံင်းသာည်းစော်း။ ခည်ဆော်မ်းဒီး စာယားဆွာအီး မိုး
ပေါ်၊ ဆော်မ်းဟိုမှုးဆငဲးပိုမှုးဟု့။ ဓါတ်းဟိုမှုးကဲဒီး အီးမိုးအီးမ်း
ဟည်ကတော်ည်းထဲလဲ့၊ ဓါတ်းထဲလဲ့၊ ဓါတ်းအုပ်ကမို့န်း။ ခည်ယာမ်းစော်း
အီးမိုးအီးမ်း ဟည်တကေန်းစော်အူမျိုး ပံ့ပို့ပါးတဲ့ ‘ခြို့ပြုးရဲမာ
ည်းအန်း အီးဂေါ်ည်း ပါ့ကမြိုင်းနီး နံ့်နှံ့နှံ့၊ လာ့။ အကျိုးဘံင်းနီး
ကာည်း လော်င်ပေန်ဖော်ဖော်းဘံင်းနီး။’

ဓါတ်းဒီး အန်းဟည်ဒါး....

“ကဲန်.... ဘူးန်းကျေးဘူးန်းလာ့၊ အောဟံင်းအံဝ်းဟာဝ်း ပါ့ ခလဲပ်
တားဂါ့၊ ကမြိုင်းနီး။”

“ဘူးန်းအို့ပေါ်ယားဆွာ၊ မည်းနံ့်လို့ဟာဝ်းစော်းဟို့။”

“မိုးအို့ပေါ်ကဲန် ဆုံးအဲယ်ည်း၊ အီးမ်း အဲဟာဝ်းပေါ်၊ ကော် ဘူးန်း
လာ့။”

“ဘိန်းအိုင်.... ယားခြာ မည်းဟည်ဆိုင်အိုယ်ရုံ၊ အော်ည်
တာ, အူန်းဟောည်, ဒီအို၊ ဟည်ဘိန်းအိန်း။”

“ကေးစူးဒါင်းကဲန်.... ဆုံးသာည်းခေါ်န်း အံပ်းနံပ်လဲပ်အိန်း။”

အီမှာ ဟည်ဒါးဟောည်, ဖုံးသာည်းခေါ်န်း စီလဲပ်ဟာဝ်း ပုံးဒီ
အိုမ်ဘျာည်းဒေးအောတုံးအန်းအိုဒီး။ အီးမှုးခလဲပ်အောကဲဒီး မှုးခ
လဲပ်ရောင်းအူထာပ်။ အန်းဆံမ်မဲးဟောင်းအိုည်းဟောင်း။ အီး
မှုးအိုစီဟည်အီ ဟောင်းကာဒ်ဒီးဟာ့ုံး။ အီမှာဟည်ပါည်းဖုံး
ဟည်ပါည်းဖုံး၊ ဝါည်းအန်းကာည်းဇ်န်းအန်းကာညွှေ့တ်ဖုံး
တဆီးအန်း စီတဲးလုံးပံ့ပိတဲ့၊ စာနံပ်ကိုက်အူန်း ပံ့ပ်နံပ် က
လာင်း တုံးတုံးအီးကဗိုင်းကဲဒီးဟာ့ုံး။ ဆဲမ်းဒီးစာအီ ဘာည်းပေါ့,
အီ ပုံးခဲ့င်းလိုင်းပိုးဟာ့ုံး။ ဂေါ်မှုး၊ အူးညွှေ့ဗီးပိုးစာမ်ကူး အီးဂေါ်
ည်းကပါ့၊ ကပါ့န်းရဲ့င်းလိုင်းအောကဲဒီးမ်း ဟည်အူးညွှေ့ဗီးဒေး
ပေါ့၊ ပုံးဟောင်းအိုအန်းဒီးဟာ့ုံး။ ကိုက်မ်း ကိုက်ချို့၊ အူညွှေ့ဗီးပိုး
မ်းကပါ့၊ ကပါ့န်း အီးမှုးအီ ကံပ်ဘူးဆိုင် မီးဘိုး ပုံးလုံးင်း။ ဘူး
ဟောင်း၊ ကိုက်အန်း၊ အန်းဟည် မို့င်းဖုံး၊ ဖို့င်းအန်း စီအိုဘီး
ဟာဝ်းပေါ့၊ ဟာ့ုံး။ ဘူးင်းတ်မ်းတ် ဇို့စီးဘျာည်း အီးမှုးအောမ်း
ဟည်တင်းအူန်းပိုမ်းကာည်းမာအန်း။ အီးမှုးအီ ကာည်းကဲန်းဒီး
မ်း ဟည်ဟာဝ်းလုံး ပုံးခလဲပ် တားဂါ့၊ ကဲ ဟာ့ုံး။

ဆံမ်ဘည်မှု;စံမှု မူဝါဒကလာည်းမ် အီးမှုးဆင်ည်းဒီး ဆံမ်အာရ်
ကလာည်းမှ။ ပျော်နှုန်းမ် မအေးပြုင်ချို့ပေါ့၊ အခည်းဟာ့ု့။ ဘို့ဝိုက်
မ်းကာည်းတ် ပုံ့ခလဲပ်တားဂါ့၊ ကဲ၊ ကဲနှုန်းမ် ဟည်ဒါ့.....

“ယားဆွာ၊ အီးနီးဟာ့ု့”

ဘို့ဝိုက်တို့အီတ် ခလဲပ်တားဂါ့၊ ကဲခြိုင်းကဲဒီး အီးမှုးခလဲပ်ကဲ
ဆံမ်မှုး ခလဲပ်ပဲနှုန်းအယ်ထာပ် မအေးတို့ဝို့ချို့ပေါ့၊ ခည်းဟာ့ု့။
ခည်းယာမ်းခေါ်န်း အီကာည်းကဲနှုန်းမ် ဟည်လဲပ်ဟာရ်း ခခဲ့
င်းကဲဟာ့ု့။

“ကူန်ဒါင်.... ကူန်ဒါင်”

ဘို့ဝိုတဲ့ မားအောတ်ဘာည်းခေါ်န်း အီးမှုးအီးပဲန့် တားဂါ့၊ ဒီးမ်း
ဟည်လေးအေး ညျှောဆောင်စူည်းကဲဒါ့။....

“ခါးမှုးစံမှု့၊ အော်.... မို့လုံးမာအောဒီး။ အံက်.... အံက်.... ကူန်ဒါင်
ပဲဂါပါည်းအူန်းငါ်ည်း။ မာဒါင်နံုံးကလာင်း တု့အန်းန်း။” မို့ည်း
ဒီးကာည်းမ် ဟည်လဲပ်အံက်လ် တံုံတ်င်အီးဂေါ်ည်း ခ
ခေါင်းကဲဒီး။ အီးမှုးတားဂါ့၊ ကဲမ် ဟည်အေးဒါ့။....

“အော်.... မို့လုံးမားအော..... ခီ့မ်အန်းဘာည်းမားအော”

“ကူန်ဒါင်.... အီးနီးမှုး ယားဆွာဆားနှာမ်းဒါင်း”

ဘို့န်ခေါ်န်းအီမ် ဟည်ယ်ယ်၊ ခံုံးဒါးဒါ့..

“အော်... အံုံးဇူး အီချို့၊ ဆငါး၊ ဂေါ်ည်းချို့၊ အူန်းဒီး”

တားဂါ့၊ ကဲမ် ဟည်ခိုံုံးဒါးဒါ့....

“အိ.... ဟည်ခိုည်းနှံး။ ယားဆာမဲ့လောင်ဆီဒီး။ ကလာင်း
ဒေး ဘိန်းအိုဝန်း”

ခည်ယာမ်းခွဲန်း အီးမိုးအီးပန့်တားဂါး၊ ဒီးမ်း ဟည်ဟပ်ဒေး ယို့
ဝိတ်ငားကဲ့တ်ထာက်း စီဒေးပျော်လုံ တောင်းပတော်နှီးမဲ့တ်
တ်ငားအံက်ဒီး။ အီးမ်း ဟည်စီးဒါး....

“အော်.... အံုံးမိုးကော်န်းရူမာည်း၊ မို့လို့ည်အံုံးအာ်နှံး၊ မ တဲ့
င်းပံုင်ကျောင်းဟာ၊ ရူမာည်းအဲကာည်း တဲ့င်းခြိုင်းမျိုး ရူမာည်း
အဲ။ ဂေါ်ဘာည်းခွဲန်း အံုံးစီဒါးနံုံးအံုံး တော်နှီးမဲ့ဘုံးည်း၊ ပံုင်ဆီင်နှံး၊ အံုံး
ဒီး ယာမ်းပါက်တ်စောင်း။ ဂေါ်ဘာည်းခွဲန်း ကူးနှံုံးစီဒါး
ဒေးအံုံးဒေး ပုံးကုမ္ပဏီးနီး။ အန်းဒါးပုံးနီးမိုး ပုံးနှံး၊ အန်းဒါး”

“အော်.... ဆုံးဘာည်းခွဲန်း ဆီကူးနှံုံးမည်းမြှုပ်”

ဘို့ဝါးမူး၊ တားဂါး၊ တ်ဘာည်းခွဲန်း အီးမ်းဟည်ဒါး..... “ကူးနှံုံး
မြှုပ် တားအမောင်း”

“အိ.... တားမောင်းအေးမိုး”

“မိုးအိုဝ်မည်းနှံး၊ စံမ့်ကူးနှံုံးအံုံးဟို့ဝါး ကူးနှံုံး”

“နှံး၊ အိုဝ်လုံး၊ အံုံးဟည်ဒါး၊ အံုံးနေးအီးတော်မျော်းမည်း၊
ဒီးမိုးကော်န်းတားမောင်း။ အူး....ယာည်းကူးနှံုံးမည်း လည်းမြှုပ်တ်ခ
ည်း။ ဆီမည်းလိုကလာင်းတုံးကူးနှံုံး” ကံပုံးလောစံမ့်ဘိုး
တုံးကူးနှံုံး ဟား....ဟား....”

ဓါတ်းကုသျော်းဟော်ည်း၊ တားဂါး၊ ဒီး အီးမိုးအီးမ်း ဟည်ဒါး.....

“ကူန်အံုံးမ်း ကျောင်းခည်းကလာင်းလောင်ကူန်ဒါင်တုံးအံုံး
ကူန်ဒါင်.... အံုံးအေး ပုံကဲန်ကဲခမှုပိုးဒီး၊ အံုံးစိန်၊ လုံးပံ့
င်ဟာ၊ အဲရှုမှုည်း။ တဲ့ပိုးခြို့ပုံးအဲ။ ဂေါ်ဘာည်းခဲ့န်း အံုံးစီ
ဒါ့နံ့ုင်ကလာင်း လောင်မဲ့အန်းတ်ဖေးကာည်း လောင်ပေန်
အကျိုးအန်း ကူန်ဒါင်။”

“အို့.... ဆုံးဘာည်းခဲ့န်း ပေန်ပေါ်၊ အခည်းဟာ့ုံး ဘို့န်းအို့ပို့၊
ကေးစူးဒါင်းခည်းနှုံးနှုံး။ ပုံအမ့်မည်းမ်းမိုးလို့ည် လှန်ကူန်ဒါင်
ဟာ့ုံး”

ဘို့န်းခဲ့န်း မားအောကာည်း အီမ်း ဟည်လည်အောင်းဖုံး။

“အို့ပို့.... အီ၊ လောင်လျှေမှုစံမိုး”

“ကူန်ဒါင်း... မိုးလောင်ဘံုင်းပင်ဂါးဟာ၊ အဲကူန်ဒါင်။”

“အို့ပို့.... ဟည်ပေန်ပေါ်၊ ခည်းဟာ့ုံး မှာင်ချွေးကဲဖို့ပို့ကျောင်းဒါ့ုံး
ဘံုင်းအာဝ်ပေန်မဖေးး။ မှာင်ချွေးမ်း ကံပ်ဘူယာဘို့ုံးဟာ့ုံး၊ လိုန်း၊
အို့ပို့လောင်အီးဒီး။ ဆုံးဘာည်းခဲ့န်း ကူန်ဒါင်နံ့ုင်တော့၊ ဆဲ တူ
အီးကလိုင်းကဲန်းဗီး။ အချို့ပဲ့နံ့ုင်ဒါ့ုံးဒီး”

အီးမိုးအီးမ်း မအေးေးဟည်ခို့ည်းပေါ်၊ ခည်း စီဟည်ဒါ့ုံး....

“တိမ်းအို့င်ကည်းဘို့န်းလုံး”

“ဘို့န်းအို့ပို့အီး။ ဆုံးဘာည်းခဲ့န်းကူန်ဒါင်နံ့ုင်ဟာဝ်းစံ့ုင်နည် လ
ဒီး ယံ့ုင်းကဲဟာဝ်းဒို့ ပုံလိုင်း။”

“အော်ကူန်ဒါင်ကေးစူးဒါင်းခည်း”

အီးမိုးတားဂါ့၊မၢ ကော်လှားဟာရ်းခရာ်ည်၊ ဆံမဲ့လဲပဲ့ဖဲး
ဘိုးအသော်က် ဒါ့.....

“ခူစီးယံ့ပုံ့နှံး..... ဟိုမ်းယ်းပိုမ်း။ အိုန်ဒီးနီး အိလို့ည် ပါ့ကူန်ဒါင်
ကဲ။”

ဓါည်းဒီးအီမၢ ဟည်ကဉာဏ်းယ်း စီဒါ့.....

“အာဝ်ဘာည်းဆိုကူန်ဒါင် အံပ်းလိုဘိုးမီး ကော်၊ ဂေါ်မိုး အံပ်း
မေးဘိုးမြိုင်း.....။”

“ဟား.... ဆုံးသာည်းဖော်န်း နံပ်ဘိုန်းလို့ည် အချိုင်အူတည်ဒီး။”

“အော်...”

ဓါည်းဒီးတာဂါ့၊ဒီးမၢ ဟည်လည်းဟာရ်းတဲ့ တူအီးကမို့
င်းအန်းကဲ။ ဘို့ပိုစ်မ်းအန်းတ် ပါ့တရော်မဲ အန်းဟည်တဲ့
စက် ပံ့ပိုတဲ့ဒါ့အီးတ် (မို့ည်၊ကပလီ)ဒီး တဲ့ပိုပိုတူအီးက
မြိုင်းအန်းကဲ။ အီးမိုးအီးပဲန့် တားဂါ့၊မၢ

ဟည်းလေးဖဲ့ဒါ့.....

“ဟည်မိုးဘိုန်းဟိုမ်းပိုမ်းဟာ့်။ နှံက်ယ်းကူန်ဒါင်ပဲဖော်း၊ အဲဟိုမ်းပို
မ်းနှံ့်း”

ဓါည်းဒီး ဆံမဲ့တို့ဘိုးဒါးအီးဒါ့..... “ကော်န်းမှာဒါင်ကဲမၢ ဟိုက်
အူန်းစောင်း၊ အန်းအာဝ်မီးဖဲ့မၢ ဘည်ဘာည်းမၢ အန်းနော်းဒါ့၊
နံပ်မီးဖဲ့အိုန်ဒီး။”

ဘို့န်ဖော်း အီမၢ ဟည်အောင်းဒါးဒါ့.....

“အော်.....။”

ကဲမၢ ဟည်ဂိုလည်ကျော်းခနားက ဂိုကလာင်းကဉာဏ်းလုံး ဘာ
ည်းဖော်း။

ဓါတ်များကဲ့ဟည်ဟိုမှုများဖြစ်ပေါ်လျေားက ဘို့စ်စုံများတော် တိမ်းအိုင်ကည်း၊ အီးမှုးတူအီးကခြိုင်းကဲမ်း ဟည်ဖော်ဒွှေးခြုံပုံ တော့တားဂါ့ကဲ့ဒီး။ တူအီးကခြိုင်းကဲမှုးပေါ့၊ အီးနှုံး၊ အချို့င် ဟာ့။ မိုးဘိုးအီးနှေားပေန် ကိုင်ပေါ့၊ ကခြိုင်းကဲခြိုင် ကခြိုင်းချီး၊ တချို့ည်းဟာ့။ ဘို့နှင့် ခေါ်န်း တားဂါ့၊ ကဲမ်း ဟည်ဒါး....

“အီးနီးမှုး၊ ယားဉာဏ်ဆားနာမ်းဒါင်းဟာ့။ လော်င်အံုံးတော့၊ အိုနှုန်းမ်းမှုးလော်င်နာင်းပံုံန်း၊ ပံုံယော်းအဲ ကပ်ဂိုန်းဖော်း အီးမှုးယားဉာဏ်အီ နံုံင်ကလာင်းဒေးအဲနှုံး၊ နှုံး.....”

ဓါတ်များအီမ်း ဟည်ခံင်းဒါးဒါး....

“အံုံးမြှုံး..... အီးချီးဆဝါး၊ အံုံးနံုံင်ကလာင်း တုံးကူးနှုံးမှာ၊ တာယာအဲကဲနှုံး၊ လော်င်ပေန်ဖေးဘံုံးကာည်း လော်င်မဲး၊ အကျိုးအန်းဟာ့။”

အီးမှုးတူအီးကခြိုင်းကဲမ်း ဟည်ကထိပိဒ္ဓါတည်းကဲဟာ့။ ဂေါ်မှုးပုံ၊ ကုန်းမှုံးတူ မဲးအူန်းဒီ စာနံုံင်ရောန်းပါင်ကမိုန်း၊ အန်းမှုးပေါ့၊ ခလဲပ်ဒါင်း ခလဲပ်ကဓိုးဟာ့။ တ်င်အံုံးကဲ့ည်းနိုက်အူန်းပေါ့၊ တံုံင်ခဲ့င်းခလဲပ်ဒီး။ ဂေါ်ဘာည်းခေါ်န်း ကဲအာဝ်လို့မ အံုံးကဲ့တံုံင်ဆတာ၊ အံုံးကဲ့တံုံင်ကလာည်းကျေား၊ ကဲဘို့န်းပေါ့၊ အံုံးတံုံင်လို့ကဲ့ကျေားဟာ့။

အီမ်း ဟည်မြို့ရို့ပံုံဘဲ့၊ အန်းဒါး....

“အဲဟာ၊ လုံးဘံုံးတော်န်းချွေး၊ ဆုံးမဲးအီးဟာ၊ ဇူးကိုဟံုံး တည်းအဲ။”

အီးမိုးတူအီးကဗိုင်းကဲပါပည်မဲ့၊ တော့တူတားကို, ကဲ ဟည်မြှု
က်ဖို့တည်းဟာ။ ဓါတ်းဒီး အီမာ်ဟည်ဒါး....

“အံဝ်းနံုင်ကလာင်း လောင်ပေနာ်အကျိုးအန်းလအာည်, နှုံး။”

အီးမိုးတူအီးအိုနှုံးကဲကဲးမဲ့ ဟည်နံုင်ဖို့လုပ်တညာင်း ကျေား
ပံုနံုင်ဒါးလေးအီး။ ဓါတ်းဒီးအီမာ် ဟည်ကလာင်းပွဲးလုပ် အူ
လှေဟော်ည်, အူလှေဟာ။

“၁။ ဘံုံးနီး အန်းဆမားရောန်းဒေးခည်း၊ စာကပျောင်းပိုမ်းအဲ ကံပ်
ဂါးပံုမ်းလဲပ်အဲကဲချွှောန်းချွှောန်းဟာ။

၂။ ဂေါ်မိုး တံုင်ဘံုံးဒီးမဲ့၊ ဖီနောလီတ်အဲတ်ဆီတ်
(Phenolic acid)ဒီး အန်းဆမားရောန်းဒေး၊ ဒီတူးစောအဲ၊ ဒီဘံပ်
စောအဲဒီး ဂဲန်းဟာဝ်းဟာ။ ဂေါ်မိုးအန်းမဲ့၊ အဲန်တီအော်က်ဆီဒေး
နှုံး(Antioxidants)ဒီး အန်းပေန်ဘိုး ဆနမ့်စာပိုင်းကောန်းနေား
အဲဟာ။

၃။ တံုင်ဘံုံးဒီး အန်းမဲ့ဘိုး ဖည်ကယ်ကဲမ်မိုကဲ ဂိုန်းအခည်း။
ဂေါ်ဘာည်းခွဲန်း အန်းဘယ်ဘိုးဖေးစ၊ ဘယ်ဘိုးဂျဲတ်စီးနှုံး
လောင်ပေန်တ် **(Fungus)**၊ ဆံမ်ဘယ်ဘိုး ဂျဲတ်ဆဲပ်းကဲန်ဆာ
ဟာ။

၄။ တံ့်ငံဘံဒီး ဆံမဲ့ဘိုး ပိုတဲ့တံ့်ဆီယာမ်
(Potassium)ဒီး အန်းပေန်ပေါ့,ဆန့်မှု စာန္တမ်းအဲနံ့်ရည်းချီ,
ဟာ့်။ အန်းတော့,ပေါ့, **Potassium**အိုည်းပုန်အူပုန် အီးလိုတံ့်
စာတူအီးဒီးအူဆင်ည်းဟာ့်။

၅။ ဘံ့်ငံဒီး အန်းဆမားရဲ့န်းဒေး ပို့င်းအီးဂေါ်ည်းခဲ့ငံးတိုးအဲ
အီးမြိုင် ကိုလဲတံ့်စထရော့**(LPL)Cholesterol** ဒီးဇေားဟာ့်။
ဂေါ်,ဘာည်းရဲ့န်း အန်းပေန်အခည်း စာတူအီးဂဲ့န်းကဲ့။ အန်းဆ
မားရဲ့န်းဒေးဘိုး စာအဲနံ့်ဖည်းကတ်န်းပေါ့,ဟာ့်။ ဂေါ်,ဘာည်း
ရဲ့န်း ဆုံးအဲဆိုင်ရေး လိုဟိုမ်းဒေးဘံ့်ငံး။”
စံ့န်းအီဗီးဟောည်း,ဘာည်းရဲ့န်း တူ့အီးကမြိုင်းကပဲပါပည်မဲ့မ်း
ဟည်ကညျားဒီး...
‘ဟိုး....ဟိုး....၊ ဟား....ဟား....’

အီးမိုးအီဗီး ကံ့ပ်ကညျားတော့,ဘိုးကဲဟာ့်။ ဂေါ်ည်းအူတည်
အီးဟည်စီးကလ်င်းဒီးဘိုး....

“၆။ အန်းရဲ့န်းဒေးဘိုး မဲ့တံ့်အဲအိုန်ကေမ့်၊ ရဲ့န်းဒေးဘိုး စာမဲ့တံ့်အဲ
နှုင်းဟာဝ်းမှာန်ဟာ့်။

၇။ အန်းပေန်ဘိုး ဆန့်မှုစာအီးပဲန့်ကဲဟာ့်။

၈။ အန်းပေန်ဘိုးဆန္မ့် စာဆံုံကတော်မ်း အီးဂျီည်းခဲ့င်း
တိုး အဲဟာ့။ ခည်တလည်းဖို့ည်း အီးဒါးလို့ည်းဘံးဒီး ဆားနှုမ်း
ဒေါ် ဆံုံကတော်မ်းအဲ။

၉။ အန်းဆမားရဲ့န်းဒေါ်ဘိုး ဒီဆဲ့င်းအဲဂျီန်းချီ။

၁၀။ အန်းဆမားရဲ့န်းဒေါ်ဘိုး လော်င်ပေန်တ် ဆဲ့င်းကူ့က် ဆ
ဘိုင်းအို့င်းကုပ္ပါန်ဒီး ဂဲန်းဟာ့။ အီးနိုးမိုး အကျိုးဘံုံး ပံုင်ကို
ဟာ၊ အဲဟာ့။”

ဓါည်းဒါ့ဟောည်း၊ အီဒီး အီးမိုးတူအီးကမြိုင်းကဲကဲဒီးမ်း ဟည်ခို
ည်းကညာဗျားဒို့ လိုင်ပံုင်ဟာ၊ ကဲဒီးမိုး အီးပေန်အန်း။ ဓါည်းကဲ
တော်န်းချွေး နေးပေါ့၊ အီးမေ့းသွော်မ်း။ အီးဘို့န်းဓါည်း လိုင်ဘံုံး
ပံုင်ဟာ၊ ရှုမာည်းအဲ။

အီးမိုးတားဂါ့၊ ကဲမ်း ဟည်ဒံက်ဒေးအော်မ်း စာနံုင်စိုင်းအီ တံုင်
ဘို့ည်းဒေါ်ဒီး စီဒေါ်ဓါည်း တု့အီးဟာ့။

“အီ..... စိုင်းဆဲအော်မ်း မည်းနံုင်ဟည်မော်ည်ဟာ့။”

“အော်.... ကေးဇူးဒါ့ဝါ့ကူ့န့်ဒါ့ဝါ့”

အီမ်း ဟည်လာည်းဖျေးအော်မ်းဒီး စီစိုင်းဖျေး ဟည်ဒါ့ဘိုး....

“ဆည်း.... အံုံးဘူးမ ပဲအိုန်လုံ်ရဲ့နှုံး။ ဂေါ့မိုးအံုံးယံ့ုံ့ပဲစီးစီ
နှုံး”

ကဲမ်း ဟည်ကညာဗျားဖျေး စီစီးဒါ့....

“အာဝ်မီးယားဆွာ ယေးဆိုင်တညာရ်ပေါ့၊ ပါဆငည်း။ အန်းပေန်ခည်းအကျိုးစာယေး။”
အီမှာ ဟည်အောင်းယ်း စီဒါး....

“ကုမ္ပဏီးနီး မအေးမြဲမခိုည်းခည်း။ အံပ်းလျှော်အိုဝ်၊ တောင်းနီးဘူလှာန်း ကုမ္ပဏီးနီး နှင့်ဒါင်းအားအေး၊ ဘော်က်လော်ည်းလော်ည်း။ ဂါးမိုးနေားဖော်မ်းတူအီး ကုမ္ပဏီးနီး၊ တင်းနှုံး၊ တင်းဆမားတင်းတကေန်း တူအီးကုမ္ပဏီးနီး အန်းအားပေါ့၊ ခည်းခည်းဟု့။”
ကဲမှာ ဟည်ခိုည်းအောင်းဒို့ ပံ့ပိုးယားဆွာအီဒီး။ အီမှာ ဟည်မီးဒါးဘိုး....

“စံနည် နံင်အေးဘိုး လော်င်ပေန်တာ်ဖေးနှုံး။”

ကဲမှာ ဟည်ငေးဒို့ကဲန်းက စာနံင်တညာရ်းလာည်းဟု့။

“လော်င်ပေန်ဖေးအန်းမိုး.....ဘံင်းဒီး အန်းဘည်အာဝ်ပေန်စံမှု ဂေးယ်မ်းဟာဝ်းစံမှုမှာ အန်းဆမားရော်န်းအေး၊ အဲယ်မ်းဟာဝ်းလော်ည်း၊ လော်ည်းဟု့။”

စံန်ကဲယောင်းတညာရ်း ပံ့ပိုးအီဒီးမှာ ကဲဟည်ကဒိုန်းဒို့ ဟည်လည်တိုင်းဒို့ဝါလ်း အူချွေးတာ်အူချွေးဟု့။ ဓါတ်းဒီးကဲဟည်မီးတညာရ်းဘိုး ပံ့ပိုးအီး။

“ဂါးမိုး တံင်ဘံင်းဒီး အန်းမေး၊ ဆာယာနာမီန်နဲ့တ် ကလည်ကို ဆည် ဆာယာနဲ့တ်(**Cyanogenic Glycoside Cyanide**) ဒီးဟု့။ ဘံင်မှာင်မျိုးကဲကဲဒို့ဝါး အန်းတော့ပေါ့၊ ဆာယာနဲ့တ်ဒီး ၃၀၀ခံန့်ဟု့။”

ဂေါ်ဘာည်းခွဲန်း အန်းပေန်ပေါ်,ဖော်ခည်းခည်းဟု။ ဂေါ်လျှို့
ဒီး ခူးအဲလီလာဟာ,ဟိုက်ဟာ,လေးဘံင်းနှင့်း။ ဆုံးအဲဟာ,ပေါ်,
ဘံင်းပံင်ပေန်တ်ဟာ,မှု ခူးအဲဟာ, ဘို့န်းအို့ယာဝ်းနှင့်း။”
ဓါတ်းဒီးကဲမှု ဟည်ဘူးလေးမ ပံင်နံင်ဒါးဆိုဟု။ မဲ့လုံကဲန်
အူးချွေး စီယံည်,အံင်းဒါးဒါး....

“ယားခြား၊ ဆုံးဘာည်းခွဲန်း မူးယေးနံင်လို့ဘာည်း နံင်လို့
ဟာ,ဘူးဟာ,ဒီး”

ဘို့န်းအို့မှု ဟည်ဒါး....

“ကော်စူးဒါးကဲန် ကဲန်မှုံး,ဘာည်းခွဲန်း ပေန်ပေါ်,ခည်း၊ ဂေါ်,
ဘာည်းခွဲန်း ဆုံးမဲ့အိုးဆိုင်မှုံး,ဘိုးမှု ဘို့န်းအူးနှင့်း။ အံင်း
ဆိုင်ကလာင်းဒဲ့တုံးကဲန် အာဝ်မှုံးမခူးဟာ, ဘို့န်းအူးပော်, အန်း
မှု ပေန်ဆန်မှုံးတံင်တိုးအဲ။ ဘည်ဘာည်းမှု ခူးအဲဟာ, ဘို့န်းအို့
ယာဝ်း။ မှုံးချွေးကဲ့ဒိုင်း ကျောင်းဒါး၊ အန်းဆငဲးအခည်း၊ အံင်း
မှုံးမှုံးက်အခည်း၊ ဟာ,ကံပ် ဘူးမဲ့ဘိုးဖည်း ဟာ,ကံပ်ဘူးမဲ့
ဘိုးအံင်း။ ဘို့န်းခွဲန်း နံင်ပေန်ပေါ်, ဖော်ဒါးစာအန်းဟု။ ကံပ်မိုး
ပေါ်, ဆန်မှုံးစာတိုးအဲ အီးမှုံးပံင်ရဲ့န်းပွဲ့အီးမှုံး ဆုံးအဲဟို့မ်းဂို့
န်း အန်းဆမားပေန်ဖော်စာအဲဟု။”

“အော်...ယားခြား၊ ဆုံးဘာည်းခွဲန်း အံင်းဟည်နှုံး၊ ကော်စူးဒါး
ဒ်းခည်းနှင့်း”

ဓါတ်မီးကဲမ်း ဟည်ကထိပိဒ္ဓတည်း စာအီဟာ့။ အီးမိုးတားဂျာ၊
ကရိုင်းမ်း ဟည်ယော်ည်၊ ခံုင်းဒါးဒါး....

“ကေးစူးဒါးဒိုင်းခည်း၊ ယားဆွာအီ ဂေါ်မည်းကမဲ့ဗော်းယေား၊ မည်း
အေးကလာင်းအေးလောင်းသံုင်းနှီး။ ယားဆွာဆံုံမ်တံုံန်းမ်း ဆုတ္တု
အီးကရိုင်းကဲဘူးအေး၊ နံုင်အာဝ်ပေန်လောင်းဆီ။ ဂေါ်မိုးတုံုအီးက
ရိုင်းကဲမ်း မဲ့ဗေားဆီင်နှုံး၊ ဆီင်ဆမား အံုံးခိုည်းခည်း။
ကေးစူးဒါးဒိုင်းခည်းနှုံး။”

ပြုပည်မဲ့ဗ်မ်း ဟည်ခိုည်းဖြား၊ ဟည်ကထိပိဒ္ဓတည်းကဲဟာ့။
အီးမိုးအီးမ်း ဟည်ဒါး....

“အံုံးဟည်လို့မီးစံုင်နည်..... ဆုတ္တုပဲဆီင်နှုံး၊ လေ့မွဲဘူးဒါး။ ဆု
မိုးအီးဆဲ့င်တုံး တဲ့ရုံးအဲရှုံးမှည်း၊ ဆုတ္တုပဲဆီင်နှုံး၊ မိုးတုံး
မိုးဘူးမိုး၊ အီးပေန်ဆန်မ့်စာပဲဒီး၊ အံုံးနံုင်အေးအူနှုံး
ဘိုး ဆာင်နှုံးဘုံးန်းနှုံး။ ပဲဘူးနှုံးအူနှုံးဘိုး မွော်၊ အံုံးနှုံး။” ကဲ
မ်း ဟည်အောင်းဒီးယ်း၊ စီမံးတော်းဒီး တဲ့ရုံးအီးဂေါ်ည်းခေါင်းလိုင်း
ကဲဘူးဒါး၊ ယိုင်ဘူးဒါး၊ အေးဒေးဒီး တုံးအီးဟာ့။ အီးမ်း ဟည်နေား
တုံးအိုည်း ဂေါ်မိုးကဲမဲ့ဗေားနေားချီး၊ နေားဆီင်အေးတုံးအန်းဘာည်းခေါ်
နှုံး။ အီးမိုးတားဂျာ၊ မ်း ဟည်ဓါတ်အေး ပုံးအံုံးကိုအီး....

“အီ မည်းမီးမည်းအူချွေးအာဝ်ပေန်ယော် အို့နီးကော်နှုံးအီးမှ
ည်းအံုံးမ်း ဒါးနံုင်အေး၊ အန်းမ်းမိုးအီးဟို့က်စွောင်းဆန်မ့်ဘာ
ည်းအီး”

“အော် မိုးလှု့။ ဆောဘည်းခေါန်း ကလာင်းအဲ့ဟံပိုင်းမြိုင်အန်း”

“အန်းမြိုင် နာည်အဲမ်းဘျာည်း။”

ဘူးတယ်ရဲ့အီတာတညာ်းအီးဒီး အန်းဟည်ကဒိုန်းပေါ့,ဟာ့။

ဂေါ့,မိုး ကာည်းနာည်အဲမ်းဘျာည်းဒီး ကော်လာ်မိုးလို့ည်အူဗျာန်း

ဘူးနဲ့အယ်အိုည်းဆင်ည်းဟာ့။ အီးမိုးအီးမ်းအီးမ်း ဟည်ဆာည်း

လာ်ပေါ့, ပံ့ပို့တာ,ဂါ့,က ငါည်းအန်းကံပ်ရှုန်းဘိုးဟာ့။

ခို့ဂိုဏ်းကာည်းဒီး အီးမိုးကားမ်း ဟည်ကဘွားဗျားအဲ့၊ အီးလေး

အဲ့တံ့တံ့ကားဒီးမ်း ဟည်မိုးနာည်း။ ဘူးနဲ့အီးမ်း ဟည်တို့

းမြိုင်လာ်နာည်း၊ နာည်မ်း ဟည်ယော်ရဲ့အဲ့၊ အီးဂိုဏ်အူဗျာန်း

တော့, ကူးနှုန်းအန်းဘာည်းခေါန်းဒီး။ အန်းကံပ်ဘယ်ကဒိုန်း ဘယ်
ဘူးလေးဘိုးဒါ့ဗီးဆိုဟာ့။

မြိုင်းဒီးအန်းဟည်မြိုင်းအဲ့၊ ပါ့ကာည်း၊ အီးမိုးအီးမ်း နံ့ပိုင်အံ့ပိုင်
မ်းအာ်ရဲ့မိုး၊ နံ့ပိုင်းမ်းအာ်ရဲ့မိုး ဂိုဏ်ဖော်ဗျား ဆာည်းဟာ့။

“အို...နာည်မည်းဟည်အဲ့၊ ကူးနှုန်းကော်လာ်ကလာင်းလော်မည်း
စံ့ပိုင်နည်း”

“အော်...ကူးနှုန်း”

နာည်မ်း ပါ့ဘံ့ပ်းကန်ဘံ့ပ်း၊ ပါ့ကိုင်တာတော်စံ့ပိုင် ဟောပ်အူဗျာန်းဘိုး

ကဘူးကိုလို့ည်း၊ ဆလားစံ့ပ်းအန်းမအဲ့တို့ရဲ့,ပေါ့,ခည်းဟာ့။

ကူးနှုန်းမ်း ဟည်စီးဒါ့ဗီးဘိုး....

“နိုး...မည်းနှုံး၊ လျှော့ ယားခြားအီ။ အန်းမှုမိုး၊ အီးဟိုက်စောင်းဘာည်းမည်း။”

နာည်မ်း ဟည်ဂါအောင်းအူန်းဖုံး၊ အီးမိုးအီးမ်း ကံပ်ဘူယားတို့င်းငါည်းနာည်ဟု့။ နာည်မ်း ဟည်မိုးအီး။..

“ကူန်း... အီးနီးဟု့၊ မိုးအီးနံပါးပေန်လူက်ပံုးကူန်း”

ဘူန်ဖော်န်းကူန်းအန်းမ်း ပါကဒို့န်း ပါခို့ည်း၊ ခဲ့င်းနေားအန်းမ်းအန်းဆိုင်ပဲ့းကော်န်းအန်းကာည်းအီးလည်းယောက်းမှုး။ အီးမိုးအီးမ်းနံပါးပေန်လူက်ပံုးကူန်းမှုး၊ မောင်အာဝ်မိုး၊ နံပါးဆာည်းမ်းဘူတ်မ်း အန်းဟည် ဘူယာ မတိုင်းငါည်းတားကို၊ ဒီးဟု့။ ဓါတ်းဒီးအန်းဟည်အီး။

ဖုံး... “ကူန်းအိုင်အံပ်းနံပါးအီးန်း”

“အီးပဲ့းနာည်မိုးတို့န်းမည်း၊ အဲကံပ်ဘူမိုးလ်အီး။”

ဓါတ်းဒီးနာည်မ်း ဟည်ဟာဝ်းတော့းဆဲင်ကယ်အန်း စာနင်တို့န်းအီး အန်းမအေးဗျားချုပ်န်းပေါ့၊ ခည်းဟု့။ ဂေါ့၊ ဘာည်းဖော်န်းအီးမ်း ဟည်ပေန်ဖုံးတော့၊ ဒီးအန်းဟု့။ ဂေါ့ ည်းဆာင်နမှုးအန်းမ်း ဟည်လှုံ့န်းအေးဗျား၊ အီးမိုးနာည်ကာည်းအီးမ်း ဟည်လည်လည်း ဖုံးစီးဂေါ့ ည်းလ် ခဲ့င်းကမြိုင်းဒီးဟု့။ ကာည်းအာဝ် ဟာဝ်းရော်န်းမ ခဲ့င်းကိုင်း၊ ကာည်းစီးရော်န်းလို့ည် ပြုကမြိုင်း။

ဂေါ့၊ ကာည်းကမော့းတူအီးကမြိုင်း၊ ကမော့းခြိုံးမျိုး၊ ကာည်းဟည်ကရ်မ်းဒီး ဟည်ကရော်ည်းအေးဗျား၊ စားတူအီးကမြိုင်းကဲနာင်း ဂေါ့ ည်းချီး၊ တူအီးကမြိုင်းကဲမ်း ကမော့းပေါ့၊ ခည်းကာည်း မအေးဗျားဒါးပေါ့၊ ခည်း တုံးကာည်းဟု့။ ကမြိုင်းဒီးမ်း ဟည်ဟိုက်ဇားဟာဝ်း ဂေါ့၊ လို့င်ကာည်းဟု့။

